

vinotok, šel domov v Kranj, kjer se je nekaj časa zdravil pri materi, nekaj časa pa pri svojem bratu, tedaj kapelanu v Loki. L. 1871. so mu svetovali zdravniki v Karlovcu, naj potuje v počitnicah na jug, kjer mu bo zrak bolj ugajal; in res je videl še isto jesen „jasno nebo itajjansko“. Bil je v večnem Rimu in v Napolju. Na tem potovanju se mu je zdravje jako utrdilo. L. 1872. je hotel v počitnicah potovati na Rusko, toda prerana smrt je prekrižala njegovo namero. Umrl je dné 12. vel. travna l. 1872.

Njegov brat je bil ob njegovi smrti v Karlovcu, kamor ga je zdravnik brzojavno povabil. Mandelc je bil kot profesor zelo priljubljen, kar je sijajno pokazal njegov lepi sprevod. Karlovčani so pravili, da ne pomnijo takega lepega pogreba.

Pokojnik je bil tih mož in se je rad ogibal širših prijateljskih krogov, a vendar so ga imeli povsod radi. Bil je bolj visoke postave, a droben. Lasje so mu bili kostanjeve barve, dolgi in nazaj počesani. Oči je imel rjavkaste, obraz bel. Dolga zimska suknja s krznatim ovratnikom se mu je kaj lepo podajala. Bil je res krasen mož. Jaz sem bil za njegove dobe četrtošolec v Varaždinu in bodi mi dovoljeno, da tukaj omenim nekaj iz svojega življenja. Ko sem prišel na gimnazijo, poučevalo se je tam malone vse v nemščini. Naš profesor razrednik je bil sicer Slovenec, toda sila vnet za nemščino. Slovenščine se ni nikoli učil, pa tudi hrvaščine ni znal, vendar nas je učil tudi hrvaškega jezika, toda kako! V drugi šoli se mi je tudi tako godilo. Profesor razrednik je bil štajerski Slovenec ter drugače v svoji stroki izurjen, toda hrvaščini ni bil kos. Stoprav v tretjem razredu sem dobil veselje do hrvaškega jezika. Za hrvaščino sem imel profesorja pok. Sebastijana Žepiča. In pri njem sem se tudi začel učiti staroslovenščine. Žepič je bil rojen za šolo. V njej in samo jedino v njej se je čutil zadovoljnega in srečnega. Nikoli ni jednega trenutka zamudil. Meni tedaj ni bila znana betvica slovenskega slovstva. Sila bi se rad učil slovenščine, a nisem vedel, kako in kje. V četrtem gimna-

zijskem razredu sem imel za hrvaščino profesorja Matijo Valjavca, ki je bil v prvih razredih sila oster, a potlej se je malo brigal za učence. Najljubši mu je bil tisti dijak, kateri mu je vedel povedati mnogo narodnih pripovedek za njegovo zbirko.

Spomladi istega leta sem se ohrabil in prosil prof. Žepiča, ako bi hotel nas nekaj dijakov učiti slovenščine. To je blagi mož prerad storil. Vsako nedeljo smo se zbrali po službi božji v prvem razredu. Čitanka nam je bila: „Miklošičevo berilo za peti

Valentin Mandelc.

gimnazijski razred.“ Med učenci sta bila zgodovinopisec dr. Tomič in prof. dr. Josip Križan, pa tudi nekaj drugih „ex numero minorum“. Ker je v omenjeni Miklošičevi čitanki priobčenih nekaj Prešernovih pesmij, smo jih čitali, in ob tej priliki se je profesor Žepič izrazil, da je bil Prešern največji slovenski pesnik in morda največji pesnik vseh južnih Slovanov razven starih Dalmatincev. Te besede so me živo vnele. Neizmerno bi rad poznal Prešerna, toda kje ga dobiti?